

Iskunkestävä ruoka-ala 2040

Elintarviketeollisuusliiton
EU-tavoitteet 2024–2029

Elintarviketeollisuusliitto

Tähän julkaisuun on koottu suomalaisen elintarviketeollisuuden tavoitteet Euroopan parlamentin vaaleihin 2024 seuraavien vuosien EU-politiikan pohjaksi. Tavoitteena on, että yhteiskunnalle elintärkeä ruoka-ala menestyy ja pärjää maailman murroksissa.

Linjaukset on laadittu yhdessä Elintarviketeollisuusliiton jäsenyritysten ja liiton asiantuntijoiden kanssa.

- Toimitusjohtaja Mikko Käkelä

Sisältö

Johdanto	3
Kasvua ja kannattavuutta elintarvikeyrityksille	5
Kilpailukykyä ja ennakoitavuutta toimintaympäristöön	8
Eurooppalaista omavaraisuutta ja ruokaturvaa	12
Kestävyyttä ja vastuullisuutta ruoantuotantoon	15

Johdanto

Euroopan unionin jäsenyys tuo suomalaisen ruoka-alan ulottuville valtavat markkinat, antaa maailmalle turvallisuutta ja parantaa vaikutusmahdollisuuksiamme keskellä muutosten aikakautta.

Yhteiskunnallisten murrosten keskellä selviytyminen edellyttää yrityksiltä kykyä sietää erilaisia shokkeja, joita syntyy muun muassa ilmastonmuutoksen ja geopolitiittisten jännitteiden seurauksena. Liiketoiminta pitää sovittaa yhteen luonnon kantokyvyn kanssa. Uuden teknologisen aallon hyödyntäminen edellyttää uusia innovaatioita ja uutta osaamista elintarvikealalta.

Euroopan unioni on jäänyt talousalueena jälkeen kilpailukyvyssä Yhdysvalloista ja Kiinasta. Eurooppalainen hyvinvointi edellyttää, että etumatkaa kurotaan kiinni. Yritysten kilpailukyky on otettava huomioon EU-politiikassa ja sääntelyssä nykyistä painokkaammin, ja yritysten mahdollisuudet kannattavaan kasvuun ja kehittymiseen on varmistettava.

Suomen kansalliset erityispiirteet – kuten pohjoiset luonnonolosuhteet, torjunta-aineiden ja eläinlääkkeiden vähäinen käyttö, salmonellattomuus, maantieteellinen ja geopolitiittinen sijainti, harva väestötiheys sekä pitkät välimatkat – on huomioitava jo säädösten vaikutustenarvioinneissa.

Elintarviketeollisuus yhtenä merkittävimmistä eurooppalaisista teollisuudenaloista näyttää osaltaan mielellään suuntaa, kun toimintaympäristöä uudistetaan kilpailukyvyyn parhaaksi.

Ruokaturvasta huolehdittava osana kokonaisturvallisuutta

Suomi on osa 500 miljoonan ihmisen EU-sisämarkkinaa. Euroopan unionin alueella, myös Suomessa, pitää olla mahdollista tuottaa ruokaa ja jalostaa elintarvikkeita tulevaisuudessakin.

Euroopan on huolehdittava osana kokonaisturvallisuuttaan elintarvikkeiden sisämarkkinoiden toimivuudesta, omasta ruokaturvasta ja luonnon monimuotoisuudesta sekä kannettava vastuunsa näissä asioissa myös globaalisti.

EU-politiikka ja EU:n mahdollinen tuleva laajentuminen vaikuttavat suomalaisen ruokasektorin menestymisen mahdollisuuksiin merkittävästi. Viime aikojen kriisit ovat tuoneet entistä näkyvämmiin esiin ruokahuollon tärkeyden koko yhteiskunnan kriisinsieto- ja mukautumiskyvylle nopeasti muuttuvissa tilanteissa. On tunnistettava, että lähellä tuotettavien raaka-aineiden lisäksi ruokajärjestelmä on riippuvainen eri puolilta maailmaa saatavista tuotantopanoksista.

Ruokasektori kohtaa Euroopassa juuri nyt monia ristipaineita: kuluttajien ostovoima heikkenee, kestävyystoimet edellyttävät elintarvikeyrityksiltä investointeja, kustannukset kasvavat ja kansainvälinen kilpailu kiristyy. Koko eurooppalaisen ruoan arvoketjun menestyminen on turvattava näissä oloissa.

Elintarvikealan yrityksillä pitää olla edellytykset markkinaehtoiseen liiketoimintaan. Vain kannattava yritys voi tehdä kestäviä investointeja ja huolehtia ruoantuotannosta poikkeustilanteissa.

Suomella ja ruoka-alalla on paljon annettavaa koko Euroopalle, sillä pystymme tarjoamaan ratkaisuja moniin aikamme yhteisiin isoihin kestävyys- ja vastuullisuushaasteisiin. Suomi voi olla kokoaan suurempi ruoka-aitta!

Ruoka-alan iskunkestävyys paranee, kun

- ★ **Suomi on vahva, aktiivinen, aloitteellinen ja yhteistyökykyinen jäsen Euroopan unionissa.**
- ★ **Suomi tuo vahvuutensa esille ajoissa ja aktiivisesti.** Kansalliset erityistarpeet ja -piirteet on tunnistettava myös EU-sääntelyssä.
- ★ **Eurooppalaisten yritysten kilpailukyvyn vahvistaminen sekä innovointia ja kasvua mahdollistavat toimet asetetaan EU-politiikan keskiöön.**
- ★ **Eri toimialueiden EU-politiikka sovitetaan yhteen niin, että ruoantuotanto on mahdollista Suomessa tulevaisuudessakin.**

Kasvua ja kannattavuutta elintarvikeyrityksille

Kuva: Helsingin Mylly

Elintarviketeollisuus on eniten työllistävä teollisuudenala Euroopassa. Sen palveluksessa on 4,6 miljoonaa ihmistä. Lukumääräisesti valtaosa alan yrityksistä sekä Suomessa että EU:ssa on pieniä ja keskisuuria.

Eurooppalainen elintarviketeollisuus on suurin ruoan ja juomien viejä maailmassa. Vihreä siirtymä koskettaa elintarviketeollisuutta Euroopassa yhtä lailla kuin muitakin teollisuuden aloja. Osaajien saatavuus on keskeistä ruoka-alan kasvuille.

Yrityksiä kannustettava TKI-toimintaan

Teollisuuspolitiikka on noussut vahvasti esiin vihreässä siirtymässä ja eurooppalaisen strategisen omavaraisuuden vahvistamisessa.

Suomalaisten elintarvikeyritysten pärjäämisen kilpailussa varmistaa, että kestävyys siirtymässä parhaita hankkeita tuetaan yhteisellä eurooppalaisella rahoituksella eikä voittajia ratkaise kilpailussa se, millä jäsenmaalla on eniten resursseja tukea omia yrityksiään.

Elintarvikeketjun voimasuhteista on kannettu huolta jo kauan. Tällä hetkellä EU sääntelee elintarvikemarkkinoita ja niiden sopimussuhteita erikseen kauppatapadirektiivillä sekä yhteisen maatalouspolitiikan säännöstellä. Sääntelyn toimivuutta arvioidaan lähivuosina.

Kasvaakseen ja innovoidakseen elintarvikealan yritykset tarvitsevat ennakoitavat sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan (TKI-toimintaan) kannustavat olosuhteet. Julkisen TKI-rahoituksen hakemisen ei pitäisi olla rakettitiedettä, vaan prosessien sujuvia hakemisesta raportointiin ja hallinnollisesti yksinkertaisia.

Tieto korostuu kilpailutekijänä

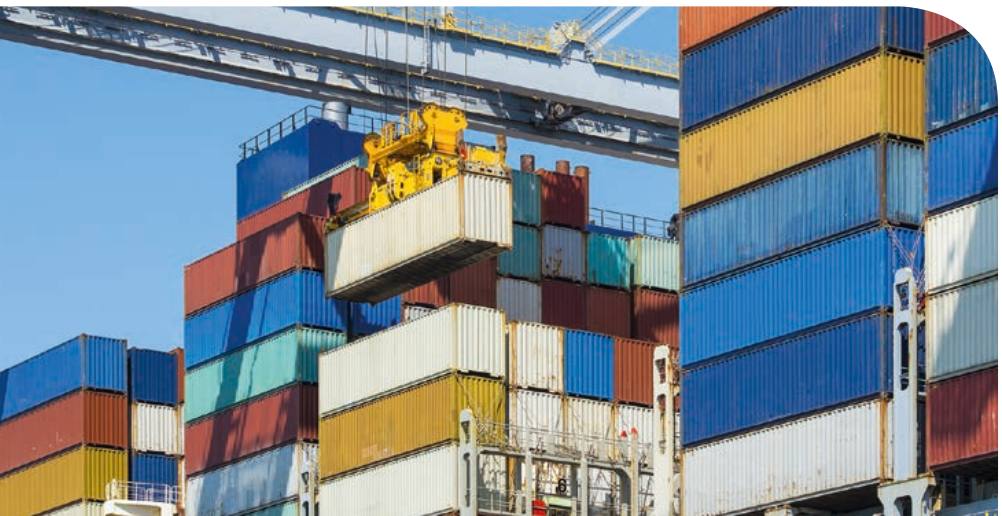
Datan ja digitalisaation rooli osana kestävää ruoantuotantoa korostuu tulevaisuudessa, sillä datan avulla kestävyyttä edistävät toimet voidaan kohdentaa sinne, missä niiden vaikuttavuus on suurinta. Lisäksi digitalisaatio mahdollistaa vertailukelpoisen ja luotettavan vastuullisuustiedon tuottamisen kuluttajille.

Ruokaketjusta saatava tieto ja sen tehokas hyödyntäminen ovat suomalaiselle elintarviketeollisuudelle keskeinen kilpailutekijä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä pk-yritysten datakyykykysien parantamiseen.

EU-tasolla on varmistettava yhtenäiset pelisäännöt datan jakamiseen arvoketjuissa siten, että tieto kulkee molempiin suuntiin sekä kustannustehokkaasti eri ohjelmistojen ja tietojärjestelmien välillä.

EU:n kauppasopimukset tärkeitä Suomelle

Kannattavan ja menestyvän elintarviketuotannon edellytyksiä ovat myös pääsy vientimarkkinoille ja pitkäjänteinen yhteistyö kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Suomalaiset elintarvikealan yritykset hyötyvät EU:n kauppasopimusten laajasta verkosta. EU itsessään on suomalaisten elintarvikkeiden merkittävin vientikohde. Elintarvikeala tarvitsee tuotantopanoksia myös ulkomailta.

Elintarvikeyritysten kasvu vauhdittuu ja kannattavuus kohenee, kun

- ★ **Euroopan ruokasektorilla on käytettävissään eurooppalaista rahoitusta.**
EU:n ruoka-alan vihreän siirtymän rahoitus on turvattava. Elintarviketeollisuus pitää huomioida osana muuta EU:n teollisuuspolitiikkaa sekä vihreän siirtymän edistämistä ja rahoitustoimia pitäen huolta reilusta kilpailusta sisämarkkinoilla.
- ★ **On varmistettu reilut kauppatavat** hyvän kauppatavan ohjeistuksin ja jo sovitun lainsäädännön tehokkaalla toimeenpanolla. Elintarvikemarkkinoiden **markkina-lähtöisyydestä** on pidettävä kiinni, eikä esimerkiksi kilpailusäädäntöön pidä tehdä poikkeuksia, jotka heikentävät kilpailuympäristön tasavertaisuutta.
- ★ **TKI-rahoitusta on saatavana uusien ruoantuotantotapojen ja elintarvikkeiden kehittämiseen.** On edistettävä ruokasektorin innovointia, kestävien elintarvikkeiden kehittäminen, elintarvikkeiden ravitsemuksellista laatua ja digitaalisten ratkaisujen hyödyntämistä.
- ★ EU:ssa on mahdollistettu **uusien kasvinjalostusmenetelmien käyttö, sujuvoitettu uusielintarvikkeiden hyväksyntäprosessia** ja luotu taloudellisia kannustimia uusien ruoantuotantoteknologioiden käyttöönottoon. Uusia genomiteknikoita mahdollistavalla kasvinjalostuksella ja uusielintarviketuotannolla voidaan vastata ruoantuotannon kestävyys- ja kustannushaasteisiin.
- ★ On laadittu **datan tiedonkulkuun liittyvät standardit ja pelisäännöt** siten, että tieto kulkee arvoketjuissa tehokkaasti molempiin suuntiin sekä kustannustehokkaasti eri ohjelmistojen ja tietojärjestelmien välillä liikesalaisuuksia vaarantamatta.
- ★ Edistetään kuluttajille tarjolla olevan vastuullisuustiedon vertailukelpoisuutta ja luotettavuutta tarjoamalla **kannustimia datan ja digitalisaation hyödyntämiseen.**
- ★ EU hakee aktiivisesti **kasvun mahdollisuuksia vientimarkkinoilta.** Kauppaneuvottelu-agendan pitää olla kunnianhimoinen ja menekinedistämistoimia pitää olla tarjolla eurooppalaisille yrityksille kauppakumppanien tapaan. Eurooppalaisten yritysten kansainvälinen kilpailukyky on otettava huomioon säädösvalmistelussa ja päätöksenteossa. Kansainvälisen kaupan sääntöjen pitää olla reilut.
- ★ EU edistää osaajien saatavuutta jäsenvaltioihin. EU:n on toimittava **kausi-työvoiman ja työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi EU:n ulkopuolisista eläns. kolmansista maista.** Jäsenvaltioiden pitää edelleen voida päättää itse, millä kriteereillä työntekijöiden oleskelu tapahtuu. Koulutus- ja työllisyyspolitiikka on säilytettävä kansallisessa toimivallassa.

Kilpailukykyä ja ennakoitavuutta toiminta- ympäristöön

Elintarviketeollisuus on yksi eniten säännellyistä teollisuudenaloista Euroopassa. Alaa koskevista säädöksistä suurin osa, joidenkin arvioiden mukaan jopa 90 prosenttia, tulee EU:sta. Elintarvikealan yritykset ovat tukehtumassa uuteen sääntelyyn!

Sääntelyähkystä parempaan sääntelyyn

EU-tasolla elintarvikkeiden valmistusta sääntelevät esimerkiksi puhtaus- ja turvallisuusvaatimukset sekä tuotteisiin liittyvät merkintämääräykset (alkuperä-, päiväys-, ravintoainetieto-, tuotenimitys-, jne. vaatimukset).

Elintarvikealaa koskevat myös eläinten hyvinvointia, eläin- ja kasvitautien torjuntaa, kaupanormeja ja sopimussuhteita sekä kauppatapoja säättävät asetukset ja direktiivit.

Viime vuosina sektori- ja tuotesääntelyn rinnalle on tullut yhä enemmän myös elintarvikealan toimijoita koskevaa muuta useita toimialoja koskevaa sääntelyä, kuten sääntelyä pakkauksista, hävikistä, energiatehokkuudesta ja yritys vastuusta. Lain-säädäntöön tehdään muutoksia tiuhaan tahtiin, mikä nostaa usein myös kustannuksia. Muutokset edellyttävät elintarvikkeiden valmistajilta jatkuvasti muutoksia toimintatapoihin, usein myös uusia investointeja tuotantorakennuksiin, -laitteisiin, hankintakanaviin ja tietojärjestelmiin.

Elintarvikealan menestymisen ja toimintaedellytysten turvaamiseksi onkin aivan olennaista, että Suomi vaikuttaa aktiivisesti ja ajoissa paremman EU-sääntelyn puolesta.

Säädökset yhteensopiviksi, pk-yritykset huomioon

Koronapandemian ja Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan seurauksena ruoka-ala on nostettu ensimmäistä kertaa yhteiskunnan kannalta kriittiseksi toimialaksi EU:ssa. Se tuo yrityksille lisää velvoitteita vakaviin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa.

On varmistettava, että lisääntyneisiin velvoitteisiin kyetään vastaamaan esimerkiksi huolehtimalla säädösten yhteensopivuudesta.

Jos yhteiskunnassa on jokin ongelma, on muistettava, että ratkaisu siihen ei aina ole uusi sääntely. Uuden sääntelyn sijaan on tutkittava informaatio-ohjauksen ja itsesääntelyn mahdollisuudet ja nähtävä ne vaihtoehdoiksi sääntelylle.

EU:ssa on keskityttävä olemassa olevan lainsäädännön parempaan toimeenpanoon sekä karsittava turhaa ja päällekkäistä sääntelyä.

Säädösten vaikutuksia arvioitaessa kilpailukyky pitää asettaa etusijalle. Vaikutusarvioinneissa on myös tärkeä huomioida kansalliset erityispiirteet. Näin voidaan parantaa yhteisen sääntelyn hyväksyttävyyttä ja tuloksellisuutta ja samalla minimoida yritysten hallinnollista taakkaa.

Sääntelyn kehittämisessä on huomioitava pk-yritysten näkökulma esimerkiksi soveltamisrajoissa, säädösten joustavuudessa ja säädösvaatimusten voimaantulon siirtymäajoissa.

Parempi sääntely tarkoittaa

- ★ **Huolellista valmistelua ja perusteellisia vaikutusarvioita.** Uusia säädösesityksiä pitäisi tulevaisuudessa esittää vain, jos huolella tehty vaikutusarviot – mukaan lukien arviot vaikutuksista yritysten toiminta- ja kehitysmahdollisuuksiin ja **kilpailukykyyn** – osoittavat lisäsääntelyn tarpeellisuuden. Vaikutusarvioinneissa pitää huomioida myös **kansalliset erityispiirteet** sekä ruoantuotannon ja yritysten kansainväliseen kilpailukykyyn mahdollisuudet. Huolellisessa säädösvalmistelussa **kuullaan aktiivisesti yrityksiä**, myös elintarvikealan yrityksiä!
- ★ **Elintarviketurvallisuudesta ja ruokaturvasta ei tingitä.** Uusi sääntely on sovittava aina yhteen elintarviketurvallisuuden sekä ruokaturvan ja huoltovarmuuden ensisijaisten tavoitteiden kanssa.
- ★ **Vähemmän säädöksiä.** Uusien säädösten sijaan vastaisuudessa keskitytään jo voimassa olevien säädösten **yhdennäköisen toimeenpanon ja tulkintojen varmistamiseen**. Säädösten lisäämisen asemesta on käytävä läpi mahdollisuudet keventää sääntelyä.
- ★ Ennen sääntelyprosessin käynnistämistä on selvitettävä mahdollisuudet edistää asioita **itsesääntelyn ja hyvien toimintatapojen** kautta.
- ★ Sääntelyn pitää **johtaa aina kustannustehokkaisiin toimintamalleihin** sekä yrityksissä että julkisella sektorilla, esimerkiksi elintarvikevalvonnassa. Tavoitellaan **yritysten hallinnollisen taakan vähentämistä**.
- ★ Jäsenmaiden erityispiirteet, kuten erilaiset ilmasto-olosuhteet, maaperä, maantieteellinen sijainti ja väestötiheys, edellyttävät **säädöksiin liikkumavaraa**.
- ★ **Rajoitetaan delegoitujen säädösten käyttöä.** Delegoitujen säädösten lisääntyminen vähentää sääntelyn ennakoitavuutta, koska Euroopan komissiolla on mahdollisuus tehdä tai muuttaa nopeasti merkittäviä elintarviketuotantoa koskevia vaatimuksia samalla, kun EU:n muiden toimielinten mahdollisuudet vaikuttaa säädösvalmisteluun jäävät suhteellisen vähäisiksi.
- ★ **Ei kansallisia lisävaatimuksia EU-sääntelyn päälle.** EU:n asettaminen velvoitteiden lisäksi ei pidä enää tehdä lisävelvoitteita, sillä se heikentää suomalaisten yritysten kilpailukykyä sisämarkkinoilla.
- ★ **Säädösten yhdennäköisyyden varmistamista:** ei päällekkäistä tai keskenään ristiriitaisia lainsäädäntöä eri toimialueilta ja strategioista.
- ★ Sääntely **perustuu aina tutkittuun tietoon** ja sen toimeenpanoon on varattava **riittävät siirtymäajat**.
- ★ **EU iso isoissa, pieni pienissä -periaate.** EU:ssa on keskityttävä kilpailukykyä vahvistavien, olennaisten linjausten ja pelisääntöjen laatimiseen.

Jogurtin markkinoille saattamisessa on otettava huomioon ainakin seuraavat säädökset:

Eläinten
hyvinvointi ja
terveys

Maidon- ja meijeri-
tuotannon hygienia:
Esim. maidon jäähdytys,
säilytys ja käsittely,
kuljetuslämpötilat,
haittaeläinten torjunta,
laitteiden puhdistus,
näytteenotto

Elintarvikeeturvallisuus,
rekisteröinnit,
omavalvonta,
jäljitettävyys,
takaisinvedot

Säädöksiä koskevat
viranomaisten
tulkintaohjeet

Tuotteesta annettavat
tiedot: Tuotteen
nimeäminen,
alkuperä, ravintoarvo-
ilmoitukset

Luomutuotannon
erityissäännöt

Kaupun pitäminen,
myyntinimitykset,
koostumus:
Maidon määritelmä,
maitotuotteiden
myyntinimitykset

Vierasaineet

Lisäaineet, aromit
ja entsyymit

Markkinointi
ja väitteet

Pakkaukset,
pakkausmateriaalit
ja pakkausten
kierrätysmerkinnät

Eurooppalaista omavaraisuutta ja ruokaturvaa

Nykyisessä kiristyvässä maailmantilanteessa ja sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä EU:ssa on kiinnitettävä huomiota ruokaturvasta huolehtimiseen. EU:lla ja Suomella on mahdollisuus nousta kokoaan suuremmiksi ruokaturvaa tarjoaviksi toimijoiksi maailmassa.

Ruoantuotannosta huolehtiminen Euroopassa yhteisin pelisäännöin ja yhteisen rahoituksen avulla ei ole jääne menneisyydestä, vaan mitä ajankohtaisinta vastuun kantamista ruokaturvasta ja kestävyysaasteista.

Elintarvikehuollon turvaaminen kriittistä

Suomi on Euroopassa mallimaa huoltovarmuudessa. Elintarvikevarmuus on keskeinen osa koko yhteiskunnan toimivuuden kannalta kriittistä ruokasektoria, ja ala pystyy tarjoamaan ratkaisuja kestävyysaasteisiin.

Myös muissa Euroopan maissa pitää kiinnittää huomiota ruokasektorin huoltovarmuuden näkökohtiin. Esimerkiksi puhtaan veden riittävyydestä uhkaa tulla ongelma Etelä-Euroopassa. Suomalaisten elintarvikevarmistuksen toiminnan edellytyksenä on riittävän, laadukkaan ja hinnaltaan kilpailukykyisen kotimaisen raaka-aineen saatavuus.

Ruokaturvan ja tulevaisuuden kestävästä ruokajärjestelmästä varmistaminen edellyttää, että ruoan arvoketjun toimijoita kannustetaan pitkäjänteisellä politiikalla ja huolehditaan rahoituksen saatavuudesta.

Euroopan strategista kilpailukykyä ruokasektorilla on kehitettävä vahvistamalla eurooppalaisen ruoantuotannon vahvuuksia. Yhteiskunnan on kannustettava yrityksiä kehittämään uusia innovaatiota ja tuotantotapoja tukitoimin ja riskiä jakamalla.

Häiriönsietokykyä vahvistettava ruokasektorilla

Huoltovarmuustoiminnassa onnistuakseen elintarvikealan yrityksillä pitää olla toimintaolosuhteet, jotka mahdollistavat kannattavan liiketoiminnan.

Kriittisestä infrastruktuurista, kuten energian ja veden saatavuudesta, liikenneyhteyksistä ja logistiikasta sekä tiedonkulusta on huolehdittava koko EU:ssa. Alkutuotannossa tärkeiden tuotantopanosten, kuten lannoitteiden ja rehun, saatavuus on turvattava. Sisämarkkinoiden toiminta on taattava myös häiriötilanteissa.

Häiriönsietokyvyn vahvistaminen ruokasektorilla edellyttää, että poikkeustilanteissa viranomaisilla ja yrityksillä on käytettävissään nopeaa reagointia mahdollistavia keinoja. Ruoka-alalle kriittisten raaka-aineiden tuotantoketjuja on monipuolistettava. Ruoka-alakaan ei voi käpertyä sisäänpäin, vaan se tarvitsee kansainvälisiä yhteyksiä ja vahvoja kumppanuuksia.

Suomi - maailman pohjoisin ruoantuottaja

- Suuri lämpötilavaihtelu
- Lyhyt kasvukausi
- Pysyvä lumipeite lähes koko maassa
- Runsaat vesivarat
- Harva asutus, pitkät välimatkat
- Merikuljetuksilla suuri merkitys
- Elintarviketurvallisuus huipputasolla
- Vastuulliset tuotantotavat
- Jäljitettävyystiedon edelläkävijämaa
- Huoltovarmuuskriittinen tuotantosektori

**Yli 90 %
elintarvikealan
säätelystä
tulee EU:sta**

Huoltovarmuuden ja ruokaturvan vahvistaminen tarkoittavat

- ★ **EU-politiikkojen sovittamista yhteen siten, että ruokaturva ja ruoka-alan kriisin-kestävyys vahvistuvat muiden tavoitteiden rinnalla.** Ruoka-alaan vaikuttavia sääddöksiä tehdään komission useilla pääosastoilla. Tätä työtä olisi koordinoitava esimerkiksi siten, että tulevan komission yksi varapuheenjohtajista saisi sen vastuulleen. Suomen pitää varmistaa, että oma ruoantuotanto on mahdollista eri toimialueiden EU-politiikkojen yhteisummana.
- ★ **Ruokasektorin kriittisimpien luonnonvarojen ja tuotantopanosten saatavuuden sekä eurooppalaisen omistajuuden varmistamista.** Suomessa on runsaat vesivarat, joista päättäminen ja joiden käyttömahdollisuudet on pidettävä kansallisessa päätösvallassa. Lannoitteiden ja rehujen omavaraisuutta pitää kehittää Euroopassa. Tietoliikenneyhteyksien toiminta EU:ssa on varmistettava.
- ★ **Nopeaa reagointia ruokasektorin poikkeustilanteissa, mikä edellyttää kriisi-työkalujen kehittämistä,** kuten valmistautumista joustoihin lupakriteereissä, päästörajoissa, maksimiraja-arvoissa ja pakkausmerkintävaatimuksissa. Ruokasektorin sähkönsaanti poikkeustilanteissa pitää turvata. **Raaka-aineiden saatavuus on varmistettava ja ruokahävikki minimoitava.** Elintarviketurvallisuutta koskevan sääntelyn pitää olla tarkoituksenmukaista. Tavallisuudesta poikkeavat huonolaatuiset satovuodet eivät saa johtaa siihen, että ruoan hinta nousee pilviin tiukan lainsäädännön vuoksi. Tämän takia esimerkiksi kriisitilanteessa pitäisi voida poiketa väliaikaisesti asetetuista raja-arvoista.
- ★ **Ruokasektorin perustana olevan EU:n yhteisen maatalouspolitiikan, CAPin, toimiin osoitetaan riittävä rahoitus EU:n budjetista.** Yhdessä sovittu EU-maatalouspolitiikka ja -rahoitus varmistavat ruokaturvaa ja elintarvikkeiden sisämarkkinoiden toimimista. Ne myös sitouttavat tuottajia ja yrityksiä yhdessä sovittuihin kestäväen kehityksen ja vastuullisuuden tavoitteisiin ja vaatimuksiin. Maataloustukien kohdentamisessa on otettava huomioon teollisuuden raaka-aineen saannin turvaaminen markkinoiden kysynnän mukaisesti. Valtiotukisääntöjen joustot yritystuissa eivät saa johtaa elintarvikkeiden sisämarkkinoiden rapautumiseen eivätkä valtiontukikiilpailuun.
- ★ **EU:n huoltovarmuutta ruokasektorilla kehitetään esimerkiksi siten, että jäsenmaille asetetaan huoltovarmuuteen liittyviä minimivaatimuksia.** Jäsenmaiden erityispiirteet täytyy kuitenkin huomioida eikä EU-vaateiden pidä sekoittaa huoltovarmuuden edelläkävijämaiden, kuten Suomen toimintaa.
- ★ **Ruokaketjun kykyä reagoida merkittäviin häiriötilanteisiin kehitetään digitalisaation avulla.** Näin voidaan vahvistaa ruokaturvaa ja huoltovarmuutta. Datavirtaa on hyödynnettävä niin, että siitä voidaan saada ennakkovaroituksia poikkeustilanteisiin reagoimiseksi, tuotantopanosten saatavuuden varmistamiseksi sekä sää- ja luonnonilmiöiden vaikutusten huomioimiseksi.

Kestävyyttä ja vastuullisuutta ruoantuotantoon

Ruoka-alan ensisijaisena tehtävänä on tuottaa ravintoa kasvavan globaalin väestön tarpeisiin. Suomella on erinomaiset mahdollisuudet toimia tulevaisuudessa kokoaan suurempana ruokaturvan tuottajana ja kasvattaa elintarviketuotantoaan.

Hyödynnetään sekä eläin- että kasvituotannon mahdollisuudet

Kestävä ja kannattava ruoantuotanto sekä elintarvikkeiden jalostus tarkoittavat Suomessa sekä eläin- että kasvituotannon mahdollisuuksien hyödyntämistä laajasti. Elintarviketeollisuuden ja maatalouden sivuvirtojen käyttöön ottaminen bioenergian tuotannossa on keskeinen osa vihreän siirtymän kokonaisuutta.

Suomalainen elintarviketeollisuus haluaa rakentaa alalle toimintaympäristöä, joka edistää sekä monipuolista ja terveellistä ruokavaliota että kestävää kehitystä ja hyödyntää lisäksi datan ja digitalisaation luomia uusia mahdollisuuksia.

Pärijätäkseen kansainvälisessä kilpailussa ja kyetäkseen investoimaan kestävyttä edistäviin toimintatapoihin yritykset tarvitsevat ennakoitavaa ja johdonmukaista sääntelyä. Suomalainen elintarviketeollisuus on jo nyt kestävyysmittareilla mitattuna kärkiluokkaa Euroopassa ja haluaa kehittyä entistä paremmaksi.

Hyvät käytännöt jakoon koko EU:ssa

Ilmastomuutos ja sen myötä lisääntyneet sään ääri-ilmiöt, kuten kuivuus ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen, haastavat eurooppalaista ruuantuotantoa.

Suomen täytyy pitää huoli, että EU-politiikassa ei puututa liiaksi kansallisten luonnonvarojen käyttöön tai luoda sellaisia uusia vaatimuksia, jotka edellyttävät elintarviketeollisuudelta tarpeettomia investointeja. Sen sijaan Suomen on edistettävä aktiivisesti hyvien käytäntöjen jakamista EU:n laajuisesti.

Ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa pitää tarkastella tulevaisuudessa kokonaisuutena. EU:n pitää jatkaa aktiivisesti fossiilista energialähteistä irtautumista ja vähäpäästöisten polttoaineiden käyttöönoton edistämistä. Samaan aikaan on huolehdittava riittävästä energia-, rehu- ja lannoiteomavaraisuudesta sekä edistettävä kiertotaloutta.

Innovaatiot, uudet teknologiat ja ketteryys keskiöön

Elintarviketeollisuus tekee jatkuvasti työtä löytääkseen uusia ratkaisuja siihen, että ihmiset syövät terveellisemmin. Alan yritykset esimerkiksi parantavat entisestään tuotteidensa ravitsemuksellista laatua ja annosten hallintaa sekä tuovat markkinoille uusia ravitsevia ruokavaihtoehtoja.

Eurooppalaisen sääntelyprosessin pitää edistää yritysten investointeja uusien terveellisten tuotteiden kehittämiseen ja niiden mahdollisimman nopeaan markkinoille saattamiseen.

Yhdysvallat haastaa EU:ta voimakkaasti kilpailussa vihreän siirtymän investoinneista. Pysyäkseen mukana kilpailussa EU:n pitää luoda sääntelyn rinnalle houkuttelevia taloudellisia kannustimia uusien teknologioiden ja innovaatioiden käyttöönottoon. EU:n täytyy keskittyä ruokaturvan ja yritysten kilpailukyvyn varmistamiseen entistä ponnekkammin.

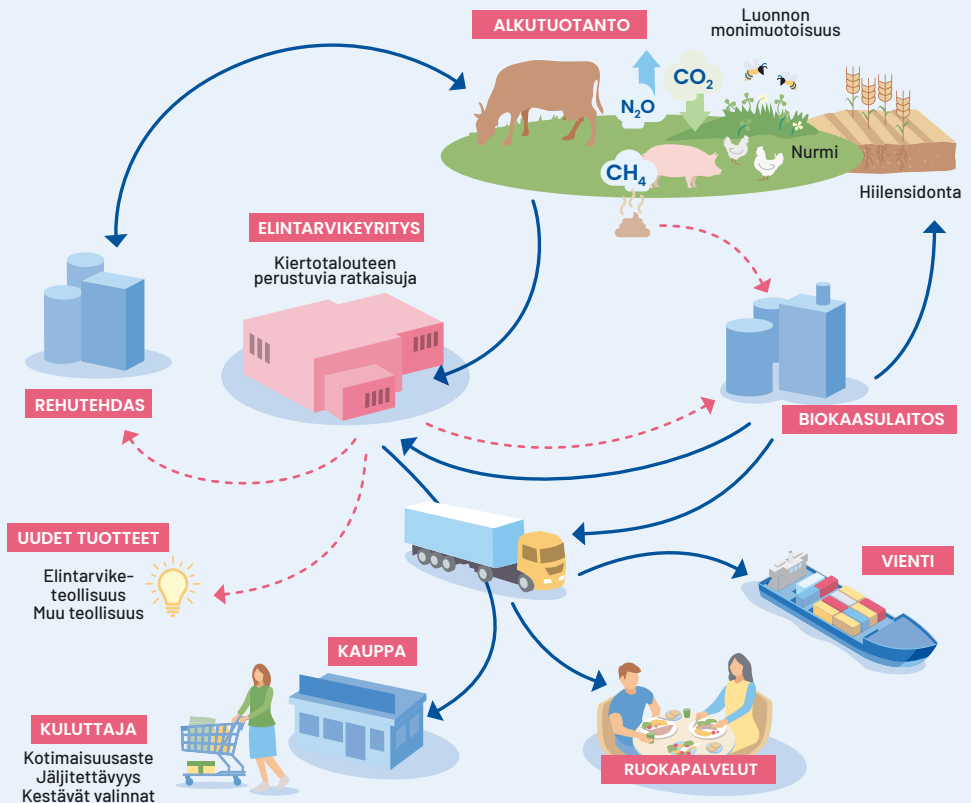
Viime vuosina ympäristöön, ilmastoon ja valmistusketjujen vastuullisuuteen liittyvä lainsäädäntö on lisääntynyt EU:ssa runsaasti. Toisiaan seuranneet ja osittain päällekkäiset lainsäädännön muutokset ovat muokanneet yritysten toimintaympäristöön kankeutta ja luoneet siihen paljon epävarmuutta.

Sääntelyyn liittyvät raportointivelvoitteet ovat puolestaan vieneet runsaasti yritysten resursseja ja rajoittaneet mahdollisuuksia kestävä liiketoiminnan kehittämiseen.

Ruoantuotannon kestävyyttä on kehitettävä edelleen pitkäjänteisesti niin, että taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöllisen kestävyuden ulottuvuudet sekä ruokaturva huomioidaan. Kunnianhimon taso voidaan pitää korkealla, mutta kansalliset erityispiirteet ja yritysten kilpailukyky pitää ottaa entistä vahvemmin huomioon kestävyyttä edistävien säädösten vaikutusarvioinneissa.

Elintarvikealan toimijoita täytyy kannustaa uusien ruoantuotantoteknologioiden, kasvien ja jalostusmenetelmien sekä elintarvikkeiden kehittämiseen ja markkinoille saattamiseen.

Suomalainen ruokaekosysteemi hyödyntää laajasti kiertotalouden ratkaisuja

Kestävyys ja vastuullisuus ruoantuotannossa vahvistuvat, kun

- ★ **Kestävyyteen liittyvällä EU-politiikalle asetetaan yhteiset tavoitteet.** Kunnianhimon taso voi olla korkea, mutta **parhaiden keinojen valinta jätetään yrityksille.** Sääntely huomioi riittävästi jäsenmaiden erilaisia olosuhteita ja muita erityispiirteitä sekä kohtelee tasapuolisesti ruoantuottajia ympäri Eurooppaa.
- ★ **Ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa tarkastellaan EU-tasolla kokonaisuutena.** **Päätöksentekoa ohjaavat kokonaiskestävyys ja kilpailukyky.** Varmistetaan, että kestävyteen liittyvä sääntely jättää tilaa uusille innovaatioille ja yritysten vastuullisuustyön omaehtoiselle kehittämiselle.
- ★ **Jatketaan fossiilisista energialähteistä irtautumista** ja varmistetaan vähäpäästöisen energian, kuten biokaasun, tuotantoedellytysten kehittyminen EU-tasolla osana vihreää siirtymää.
- ★ Terveiden edistämiseksi **yrityksille tarvitaan tukea tuotekehitykseen sekä kuluttajille jaettavaan tietoon** vastuullisista valinnanmahdollisuuksista. Ruokaan kohdistuvan verotuksen kiristäminen jarruttaa elintarvikealan kasvua ja tuotekehitystä eikä ratkaise ihmisten ylipaino-ongelmaa. Vastuullista elintarvikemarkkinointia edistetään kehittämällä edelleen itsesääntelyä, jossa huomioidaan muun muassa nopeasti muuttuvat markkinointiviestinnän kanavat. Kansallisten ruokavalioiden erityispiirteet on huomioitava yhteiseurooppalaisissa, elintarvikkeiden ravitsemuksellisesta laadusta kertovissa pakkausmerkinnöissä.
- ★ **Edistetään kestävyysraportoinnin yhdenmukaistamista ja yritysten hallinnollisen taakan vähentämistä asteittain.** Uuden sääntelyn sijaan lähtökohtana on pidettävä nykyisen sääntelyn tehokkaampaa täytäntöönpanoa ja tarvittaessa uudelleentarkastelua epäjohtonmukaisuuksien ja ristiriitojen purkamiseksi.
- ★ **Sääntely perustuu tutkittuun tietoon ja yritysten kilpailukyky huomioidaan osana säädösten vaikutusarviointeja.** Tulevaisuudessa on varmistettava, että kestävyssäätelyn vaikutustenarvioinnissa kiinnitetään riittävästi huomiota sääntelyn seurannaisvaikutuksiin ja kokonaisuuksien yhteensopivuuteen.
- ★ Elintarviketeollisuus kehittää pakkauksiaan jatkuvasti. Eri pakkaustyyppisiä ja pakkausmateriaaleja pitää kohdella tasapuolisesti. Kierrätettävät pakkaukset on säilytettävä tasavertaisena vaihtoehtona uudelleenkäytettäville ja kompostoitaville pakkauksille siten, että **elintarviketeollisuudella säilyy mahdollisuus valita saatavuuden ja käyttötarkoituksen mukaan kulloinkin parhaiten käyttöön soveltuva pakkaus.** Pakkaussääntelyn lähtökohtana pitää olla, että muutokset eivät johda elintarvikehygienian vaarantumiseen tai ruokahävikin lisääntymiseen.

Elintarvikealan merkitys EU:ssa ja Suomessa

	EU	Suomi
Liikevaihto	1 112 mrd. €	13 mrd. €
Jalostusarvo	229 mrd. €	2,9 mrd. €
Yritysten lukumäärä	291 000	2 600
PK-yritysten osuus liikevaihdosta	39,1 %	42 %
PK-yritysten osuus työllisistä	57,7 %	45 %
Henkilöstön määrä	4,6 milj.	40 000
Vienti	182 mrd. €	2,3 mrd. €
Tuonti	110 mrd. €	5,9 mrd. €
Investoinnit	40,5 mrd. €	550 milj. €
T&K-panostukset	2,1 mrd. €	65,4 milj. €
Ruuan ja juoman osuus kotitalouksien kulutusmenoista	21,4 %	12 %

Lähteet: FoodDrinkEurope, Tilastokeskus
Tiedot vuodelta 2022

Lisätietoja

Yhteiskuntasuhdejohtaja

Jukka Ihanus

jukka.ihanus@etl.fi

+358 50 463 9929

Toimialapäällikkö

Marika Säynevirta

marika.saynevirta@etl.fi

+358 40 736 2077